

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku w sprawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2006/116/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych

COM(2008) 464 wersja ostateczna — 2008/0157 (COD)

(2009/C 182/07)

Sprawozdawca: **Panagiotis GKOFAS**

Dnia 4 września 2008 r. Rada, działając na podstawie art. 47 ust. 2 oraz art. 55 i 95 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku w sprawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2006/116/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych

COM(2008) 464 wersja ostateczna — 2008/0157 (COD).

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 6 stycznia 2009 r. Sprawozdawcą był Panagiotis GKOFAS.

Na 450. sesji plenarnej w dniach 14–15 stycznia 2009 r. (posiedzenie z 14 stycznia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 115 do 3–15 osób wstrzymało się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Komitet wnosi o ustanowienie pomiędzy państwami członkowskimi jednolitego systemu ochrony i harmonizacji w odniesieniu do twórczości muzycznej obejmującego dzieła różnych twórców, tak aby uniknąć trudności w transgranicznym rozdzielaniu opłat licencyjnych za wykorzystywanie utworu.

1.2 Komitet wnosi ponadto, by utwór będący kompozycją muzyczną z tekstem był uznawany za jedno tylko dzieło i objęty został okresem ochronnym, który wygasa po 70 latach licząc od dnia śmierci ostatniego z jego autorów.

1.3 Państwa członkowskie często zezwalają na działalność organów zbiorowego zarządzania, które są bardzo liczne i zajmują się odmiennymi przedmiotami prawa autorskiego, co prowadzi do tego, że użytkownik ma zobowiązania płatnicze wobec wielu spośród nich nawet w odniesieniu do utworu, który zakupił jako utwór jeden, kompletny i niezależny, utrwalony na nośniku materialnym. Należy przewidzieć i wyraźnie wskazać, że dzieło utrwalone w ten sposób stanowi jeden, kompletny i niepodzielny produkt, który trzeba traktować jako taki.

1.4 W celu pobierania opłat na rzecz osób, którym przysługują prawa autorskie do utworu oraz ich ochrony, należy ustanowić jeden organizm zarządzania prawami autorskimi, który jednocześnie będzie jedynym organem odpowiedzialnym za pobieranie opłat z tego tytułu, ale także, w razie potrzeby, za zachowanie tych kwot do dyspozycji innych organów przedstawicielskich tychże osób w terminie późniejszym, bez względu na to, czy organy te już istniały, czy też zostały dopiero utworzone, tak aby użytkownik mógł porozumiewać się i zawierać umowy z jednym tylko podmiotem, a nie wieloma.

1.5 Komitet proponuje, by okres ochronny w odniesieniu do materialnych utwaleń wykonań został wydłużony z 50 na 85 lat. W celu zwiększenia wysiłków na rzecz ochrony anonimowych

artystów wykonawców, którzy powierzyli swoje prawa producentom fonogramów za „godziwe wynagrodzenie” bądź jednorazową zapłatę, należy wprowadzić przepisy przewidujące, że producenci fonogramów odłożą przynajmniej 20 % dodatkowych dochodów ze sprzedaży tychże fonogramów, które postanowili wykorzystywać w okresie wydłużenia okresu ochronnego.

1.6 EKES proponuje wprowadzenie obowiązku ustanowienia agencji zajmującej się wykonawcami, zwłaszcza drugoplanowymi, ze względu na to, że gwiazdy zawsze znajdują sposób na osiągnięcie porozumienia z producentami, jeśli chodzi o ich procentowy udział w sprzedaży fonogramów.

1.7 Komitet uważa, iż należy zawierać umowy na piśmie między wykonawcami a członkami reprezentującej ich organizacji zbiorowego zarządzania, by zapewnić legalność zarządzania i pobierania przez nie opłat z tytułu praw autorskich. Przy braku takiej umowy zawartej odrębnie z każdą osobą, której przysługują prawa autorskie, na piśmie i zaopatrzonej właściwą datą, organizacje takie nie będą w żadnym wypadku uprawnione do ściągania kwot w imieniu beneficjenta, z którym nie osiągnęli porozumienia.

1.8 W celu zapewnienia prawidłowego podziału środków, organizacje te powinny być niedochodowe, a pokwitowania opłat i przelewów z tytułu praw autorskich powinny być całkowicie przejrzyste.

1.9 Komitet obawia się jednak, by wpływy uzyskiwane z tych wtórnych źródeł nie zaciążyły nadmiernie na osobach zobowiązanych do uiszczania takich opłat. Mówiąc konkretnie trzeba będzie wyjaśnić na poziomie wspólnotowym, a następnie transponować do prawodawstwa każdego państwa członkowskiego pojęcie „publicznego udostępniania drogą radiową i telewizyjną”, które można zrozumieć jako prywatne rozsądne zwielokrotnianie i reemitowanie z góry opłaconych publicznych wykonań.

1.10 Komitet uważa, że wynagrodzenie musi być godziwe dla obu stron, zarówno osób, którym przysługują prawa autorskie, jak i podmiotów zobowiązanych do opłaty z tytułu praw autorskich. Należy rozwiązać wątpliwości dotyczące słusznego wynagrodzenia za przeniesienie praw najmu przez wykonawców. Niedopuszczalne jest, by nie istniało jedno tylko rozporządzenie wspólnotowe dotyczące tego zagadnienia i by pozostawiono je w gestii prawodawców w poszczególnych państwach członkowskich, którzy z kolei kompetencję w tym zakresie powierzają organizacjom zajmującym się pobieraniem należności ustalającym często stawki nie do skontrolowania, a co więcej często niesprawiedliwe.

1.11 Komitet uważa, iż należy w sposób jasny i otwarty uściślić, że termin „użycie publiczne” oznacza wykorzystanie przez użytkownika danego utworu w celach dochodowych w ramach działalności gospodarczej, która tego wymaga lub użycie to usprawiedliwia (utworu dźwiękowego, wizualnego albo dźwiękowo-wizualnego).

1.12 Można by przewidzieć szczególnie uwzględnienie przypadku, gdy dzieło jest odtwarzane bądź rozpowszechniane przy wykorzystaniu sprzętu czy też bezpośrednim kanałem komunikacyjnym dzięki dyskom optycznym bądź falom magnetycznym (odbiorniki), kiedy to odpowiedzialność za publiczne rozpowszechnienie (oraz za wybór) spoczywa na nadawcy, a nie na użytkowniku, a pojęcie publicznego wykonania nie ma zastosowania, ze względu na fakt, że to nie ten ostatni jest rzeczywistym licencjobiorcą korzystającym z utworu.

1.13 Wykorzystanie środków przekazu nie można zakwalifikować jako pierwotnego wykonania publicznego, kiedy retransmisja przeprowadzana jest z miejsc takich jak restauracje, kawiarnie, autobusy, taksówki itd. Musi ono zostać zwolnione z obowiązku przelania opłaty z tytułu praw autorskich wykonawców. Opłaty dotyczące fonogramów zostały już uiszczone wcześniej przez osoby, które nabyły prawo udostępniania publicznego drogą przewodową lub bezprzewodową. Słuchanie fonogramów w radiu musi zostać uznane za użytkowanie prywatne przez obywatela, bez względu na to, czy znajduje się on w domu, czy w pracy, autobusie, czy w restauracji, a ze względu na to, że nie może się on znajdować jednocześnie w dwóch miejscach, opłata została uiszczona stosownym podmiotom przez radiostacje, które stanowią rzeczywistych użytkowników.

1.14 Należy z niej zwolnić sektory, w których działalności muzyka czy obraz nie odgrywają żadnej roli w procesie produkcyjnym. Jeśli chodzi o gałęzie, w których rozpowszechnianie muzyki czy obrazu spełnia funkcję pośrednią w prowadzeniu działalności gospodarczej, to należy egzekwować od nich jedynie ustalone minimum, które zostanie oczywiście określone w wyniku negocjacji pomiędzy organizacjami reprezentującymi zbiorowo użytkowników i jedną tylko instancją zarządzającą prawami autorskimi.

1.15 Komitet uważa, że koniecznie należy ustanowić organizację, która odgrywałaby rolę funduszu gwarancyjnego, który w wypadku trudności zagwarantowałby, że organizacje zbiorowego zarządzania wypłacą wykonawcom środki. Stosowne będzie wprowadzenie klauzuli „wykorzystaj albo strać” („use-it-or-lose-it”) w umowach dotyczących nagrań dźwiękowych zawieranych między wykonawcami a producentami, jak i zasady „nowego początku” w umowach o wydłużonym okresie, poza pierwotnym okresem 50 lat.

1.16 Komitet niepokoi zwłaszcza fakt, że ogólnie rzecz biorąc legislacja wspólnotowa ma na celu ochronę praw autorskich i praw pokrewnych, jednak nie uwzględnia praw użytkowników i konsumentów końcowych. W rzeczy samej, o ile

stwierdza się, że działania twórcze, artystyczne i przedsiębiorcze w dużej mierze należą do działalności przynależnej wolnym zawodom, wobec czego należy je ułatwiać i chronić, na poziomie konsumentów nie przyjmuje się takiego samego podejścia. Wskazane jest wobec powyższego zmniejszenie różnic występujących pomiędzy prawem krajowym w państwach członkowskich oraz zastąpienie grzywnami administracyjnymi środków karnych, które pewne państwa członkowskie ustanowiły w wypadku nie przełania opłat należnych z tytułu praw autorskich.

1.17 Komitet wyraża swe poparcie dla zmian wprowadzonych do art. 3 ust. 1 z zaznaczeniem 85 letniego okresu ochronnego. W odniesieniu do drugiego i trzeciego zdania w art. 3 ust. 2 również proponuje ustanowienie 85 letniego okresu ochronnego. Stosowne umieszczenie w dyrektywie ust. 5 dotyczącego wstecznego działania dyrektywy jest również właściwe.

1.18 Komitet wnosi do Komisji o uwzględnienie swych uwag i propozycji, tak aby polepszyć istniejące orzecznictwo i by państwa członkowskie dostosowały się do dyrektyw oraz podjęły środki prawne niezbędne dla włączenia ich do swego wewnętrznego porządku prawnego.

2. Wstęp

2.1 Obecny system przewidujący 50-letni okres ochronny wynika z dyrektywy 2006/116/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie czasu ochrony prawa autorskiego oraz ogólnie niektórych praw pokrewnych wykonawców.

2.2 Ponadto, jak to podkreślono w uzasadnieniu wniosku, sytuacja taka będzie szkodliwa dla znanych artystów, ale również przede wszystkim tych, którzy powierzyli swoje wyłączne prawa producentom fonogramów za jednorazową opłatą. Oczywiście opłaty te, które są realizowane jako jedyne i właściwe wynagrodzenie za rozpowszechnianie radiowe lub telewizyjne ich fonogramów, również się skończą.

3. Uwagi ogólne

3.1 Omawiany wniosek ma na celu wprowadzenie zmian do niektórych artykułów dyrektywy 2006/116, w której określa się okres ochronny stosowany do wykonań i fonogramów, a także zwrócenie uwagi na środki dodatkowe mające zapewnić osiągnięcie tego celu, jak również przedstawienie różnorodnych zagadnień, które przyczynią się do skuteczniejszej jego realizacji, poprzez złagodzenie, z punktu widzenia społecznego, różnic między producentami, wykonawcami „gwiazdami” i muzykami sesyjnymi.

3.2 Dzieląc się swym znacznym zaniepokojeniem kwestią ochrony praw autorskich wykonawców, lub mówiąc bardziej ogólnie, ich praw pokrewnych, głównie w odniesieniu do fonogramów, EKES proponuje, by konieczne środki w tym zakresie pochodziły z minimalnej opłaty na ich rzecz uzyskanej dzięki wydłużeniu okresu ochronnego.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Projekt Komisji skierowano głównie na przedłużenie okresu ochronnego praw autorskich wykonawców.

4.2 Komitet uważa, iż harmonizacja pomiędzy państwami członkowskimi jest niezbędna, by uniknąć trudności w transgranicznym dzieleniu opłat licencyjnych pochodzących z różnych państw członkowskich.

4.3 Komitet jest także przekonany, że utwór będący kompozycją muzyczną z tekstem musi być uznany za jeden tylko utwór, który jest chroniony przez okres 70 lat od śmierci ostatniego z jego autorów, zważywszy na to, że maksymalna ochrona praw autorskich twórców stanowi właściwsze rozwiązanie, niż skracanie czasu ochronnego, co doprowadzi do licznych problemów.

4.4 W myśl tych rozważań Komitet proponuje, by okres ochronny w odniesieniu do materialnych utrwał wykonania został wydłużony z 50 do 85 lat.

4.5 W celu zwiększenia wysiłków na rzecz ochrony anonimowych artystów wykonawców, którzy powierzyli swoje prawa producentom fonogramów za „godziwe wynagrodzenie” bądź jednorazową zapłatę, należy wprowadzić przepisy przewidujące, że producenci fonogramów odłożą przynajmniej 20 % dodatkowych dochodów ze sprzedaży tychże fonogramów, które postanowili wykorzystywać w okresie wydłużenia okresu ochronnego.

4.6 Komitet uważa, iż trzeba będzie utworzyć agencję zajmującą się wykonawcami, zwłaszcza wykonawcami drugoplanowymi, by zrealizować wyżej wymienione cele.

4.7 Zaproponowano, by zarządzanie i wypłacanie owych wynagrodzeń powierzyć organizacji zbiorowego zarządzania, które będą zarządzały tymi wtórnymi roszczeniami o wynagrodzenie. Wskazane byłoby jednak wprowadzenie pewnych mechanizmów zabezpieczających w odniesieniu do sposobu funkcjonowania i składu tych organów.

4.8 Komitet uważa, iż zasadniczo należy zawierać umowy na piśmie między wykonawcami a członkami reprezentującej ich organizacji zbiorowego zarządzania, by zapewnić legalność zarządzania i pobierania przez nie opłat z tytułu praw autorskich.

4.9 Powinny to być organizacje niedochodowe, a pokwitowania opłat i przelewów z tytułu praw autorskich powinny odpowiadać wymogom całkowitej przejrzystości. Komitet uważa, że organizacje te, które należy ustanowić w poszanowaniu zasad i praw obowiązujących w każdym państwie członkowskim, powinny zostać podzielone jedynie na dwie kategorie, w zależności od tego, czy reprezentują autorów czy wykonawców. Komitet jest przekonany, że jeśli istniałoby więcej kategorii reprezentujących interesy rozmaitych podmiotów, doprowadziłoby to do pewnej niejasności, która bez wątpienia utrudniłaby tylko sytuację komplikując konieczne mechanizmy kontroli i wymogi przejrzystości.

4.10 Wykonawcy otrzymują jednak również dochody z innych źródeł. Organizmy zbiorowego zarządzania zostały ustanowione w pierwszym rzędzie, by zajmować się „wtórnymi roszczeniami o wynagrodzenie”, które zasadniczo można podzielić na trzy kategorie: a) „godziwe wynagrodzenie” za nadawanie przez radio i telewizję oraz publiczne udostępnianie, b) opłaty za prywatne kopiowanie, c) godziwe wynagrodzenie za przeniesienie praw najmu przez wykonawców. Dochody te oczywiście wzrosną dzięki wydłużeniu okresu ochronnego z 50 do 85 lat.

4.11 Komitet obawia się jednak, by wpływy uzyskiwane z tych wtórnych źródeł nie zaciążyły nadmiernie na osobach zobowiązanych do uiszczania takich opłat, choć z pewnością jest to zagadnienie niezależne od wydłużenia okresu ochronnego. Mówiąc konkretnie trzeba będzie wyjaśnić na poziomie wspólnotowym a następnie transponować do prawodawstwa każdego państwa

członkowskiego pojęcie „publicznego udostępniania drogą radiową i telewizyjną”, które można zrozumieć jako prywatne rozsądne zwielokrotnienie i nadanie z góry opłaconych publicznych wykonań.

4.12 Komitet twierdzi, że wymaganie zapłacenia stosownego wynagrodzenia za reemitowanie chronionego już wykonania, a zwłaszcza w przypadku, gdy odbywa się to w ramach działalności niedochodowej, stanowi nadużycie i zachęca do piratowania muzyki.

4.13 Ponadto Komitet wyraża niepokój, co do sposobu, w jaki należy zarządzać środkami pochodzącymi z dwóch pozostałych źródeł dochodów dla artystów. Jest to kwestia niepokojąca dla wszystkich podmiotów zobowiązanych do opłaty z tytułu praw autorskich. Jak zagwarantować, że podmiot zobowiązany do przelania dodatkowego dochodu, wywiąże się z tego, wobec braku umowy na piśmie zawartej uprzednio przez osobę, której przysługuje prawo do tego dodatkowego dochodu oraz osobę działającą jako jej przedstawiciel w organizacji zbiorowego zarządzania?

4.14 Ponadto należy rozwiązać wątpliwości dotyczące stosownego wynagrodzenia za przeniesienie praw najmu przez wykonawców. Komitet uważa, że wynagrodzenie musi być godziwe dla obu stron, zarówno dla osób, którym przysługują prawa autorskie, jak i podmiotów zobowiązanych do opłaty z tytułu praw autorskich. Wskazane jest, aby to godziwe wynagrodzenie było określane proporcjonalnie, mniej więcej co pięć lat, drogą dwustronnych negocjacji zbiorowych.

4.15 Komitet jest przekonany, że postępując w ten sposób oraz wprowadzając uregulowania dotyczące opłaty za prywatne kopiowanie, zwłaszcza w odniesieniu do podmiotów zawodowo zajmujących się branżą rozrywkową, które korzystają z takich właśnie kopi dla użytku nie tylko prywatnego, możliwe stanie się zapewnienie stabilnego przepływu dochodów z tytułu wtórnych roszczeń o wynagrodzenia podczas całego okresu przedłużonej ochrony, a także przeciwdziałanie piratowaniu muzyki oraz zwiększenie legalnej sprzedaży fonogramów przez internet.

4.16 Komitet uważa, że koniecznie należy ustanowić dodatkową organizację, która odgrywałaby rolę funduszu gwarancyjnego i była w stanie wypłacić odnośne sumy. W wypadku trudności zagwarantowałby on, że organizacje zbiorowego zarządzania wypłacą wykonawcom należne środki.

4.17 Komitet uważa ponadto, że jeśli omawiany wniosek ma doprowadzić do oczekiwanych skutków, to do przedmiotowej dyrektywy należy także dołączyć środki towarzyszące. Ścisłej mówiąc chodzi o wprowadzenie klauzuli „wykorzystaj albo strać” („use-it-or-lose-it”) w umowach dotyczących nagrań dźwiękowych zawieranych między wykonawcami a producentami, jak i zasady „nowego początku” w umowach w wydłużonym okresie, poza pierwotnym okresem 50 lat. Po upływie roku od wydłużenia czasu ochrony, prawa producenta i artysty wykonawcy do fonogramu, a także prawa do utrwalenia wykonania wygasają.

4.18 Uznając, że bez wątpienia głównym priorytetem jest ochrona wykonawców przed ryzykiem wynikającym z faktu, że ich wykonania pozostaną uwiecznione na fonogramach, których producenci nie wykorzystują do rozpowszechniania wśród publiczności ze względu na różne trudności, Komitet uważa, że należy podjąć środki uniemożliwiające producentom wyrzucenie do śmieci pracy wykonawców. Mogłyby to być przepisy natury administracyjnej bądź też środki karne lub grzywny.

4.19 W związku z tym, że państwa członkowskie Unii Europejskiej posiadają bogate dziedzictwo pieśni ludowych, Komitet jest także przekonany, że należałoby wprowadzić szczególne przepisy dotyczące tego typu utworów, jak i innych podobnych im, które można uznać za „sieroce”, by stały się domeną publiczną.

4.20 Komitet popiera umieszczenie w art. 10 wzmianki o charakterze wstecznym zaproponowanego aktu prawnego, w odniesieniu do wszystkich obowiązujących umów.

4.21 Komitet przyjmuje także ustępy 3 i 6 art. 10.

4.22 EKES zgadza się także na prawo przyznane artyście wykonawcy do corocznego dodatkowego wynagrodzenia za każdy rok okresu wydłużenia w wypadku umów o przeniesienie lub powierzenie praw.

4.23 Komitet zgadza z oceną, że 20 procent dochodów uzyskanych przez producenta w roku poprzedzającym rok, za który wyżej wymienione wynagrodzenie jest wypłacane, daje sumę wystarczającą do wywiązania się z takich dodatkowych wynagrodzeń.

4.24 EKES nie zgadza się z propozycją, by państwa członkowskie miały możliwość postanowienia o możliwości przelewania corocznego dodatkowego wynagrodzenia przez organizacje zbiorowego zarządzania prawami.

4.25 Komitet uważa za niezbędne zawarcie umowy pisemnej między każdym wykonawcą indywidualnie a przedstawicielami takiej organizacji. Umowa taka musi zostać zawarta przed pobraniem opłat przez przedstawicieli w imieniu osób, którym przysługują prawa autorskie. Na organizacjach tych powinien spoczywać obowiązek corocznego składania sprawozdania odrębnemu i jednemu organowi składającemu się z wykonawców i producentów. Sprawozdanie takie dotyczyłoby zarządzania dochodami pochodzącymi z dodatkowych wynagrodzeń uzyskanych dzięki wydłużonemu okresowi ochronnemu.

4.26 Komitet popiera także przepis przejściowy art. 10, jak i przepis dotyczący wykorzystywania fonogramu przez wykonawcę.

4.27 Komitet uważa za niezbędne wprowadzenie jednolitego postanowienia stanowiącego, że niektórzy producenci, mianowicie ci, których roczne przychody nie przekraczają minimalnego progu 2 mln EUR, nie są zobowiązani do odłożenia co najmniej 20 procent dochodów. Należałoby oczywiście poddawać ich kontroli rocznej, by ustalić, którzy spośród nich kwalifikują się do tej kategorii.

4.28 Wobec braku przepisów prawnych regulujących zwłaszcza sposób rozdzielania środków, kontrolę ich rozprowadzania, kwestie pokwitowań potwierdzających, ewentualne ogłaszanie upadłości organizacji, sytuacje zgonu osoby, której przysługują prawa autorskie lub zrzeczenia się przez nią wynagrodzenia, bądź też kwestie umów zawartych przez nich z organizacjami zbiorowego zarządzania, kontroli przeprowadzanych u nich oraz liczne inne problemy natury prawnej, Komitet jest bardzo zaniepokojony faktem, że przyjęcie omawianej dyrektywy stworzy wiele problemów przy jej stosowaniu, zwłaszcza jeśli chodzi o zarządzanie i przelewanie 20 % dodatkowych dochodów, nie przynosząc rzeczywistych rozwiązań w zakresie ustanowienia równowagi między warunkami dotyczącymi znanych wykonawców oraz traktowaniem wykonawców anonimowych.

4.29 Rozwiązanie problemu ustanowienia równowagi między tymi dwoma kategoriami nie polega jedynie na wydłużeniu okresu ochronnego, ale także na zawieraniu właściwych umów zawierających klauzulę „wykorzystuj albo strać” w odniesieniu do praw autorskich. Komitet sądzi, że niezbędne jest przyjęcie, jednocześnie ze zmianami do dyrektywy, przepisów prawnych umożliwiających zapobieżenie sytuacji swoistego zablokowania wykonań przez 50 lat. Przed transpozycją zmienionej dyrektywy do porządku prawnego państw członkowskich należy koniecznie przyjąć przepisy uzupełniające, głównie by ująć w ramy prawne tryb dokonywania wypłat osobom, którym przysługują prawa autorskie.

4.30 Komitet uważa, że należy wystarczająco uściślić pojęcie „publikacja fonogramu”, by uniknąć uogólnień i rozbieżnych interpretacji. Innym zagadnieniem jest jeszcze kwestia fonogramu oferowanego publiczności jednocześnie przez różnych wykonawców, głównie muzyków sesyjnych, którzy nie powierzyli swych praw odnośnemu producentowi, w wypadku transmisji przez media nagrań piosenek z prób przed konkursami lub ich rozpowszechnianiu przez internet.

Bruksela, 14 stycznia 2009 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI